

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

Z činnosti JČMF

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 6 (1961), No. 6, 344--346

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/138132>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1961

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

Z ČINNOSTI JČMF

Zprávy z poboček

České Budějovice

Dne 26. dubna 1961 přednášel pro členy pobočky s. *Vlastimil Trčka*, profesor Vysoké školy zemědělské v Českých Budějovicích, na téma „K některým otázkám automatizace“. Podrobně pojednal o vývojových etapách a předpokladech pro zavádění automatizace. Probral několik příkladů automatické výroby a její ekonomické ukazatele. Jako názorný doklad uvedených tvrzení promítl diapozitivy ukazující praktické použití automatizace v energetice — dálkově řízená rozvodna 100/22 kV.

Dne 11. května přednášel v Jindřichově Hradci s. *Frant. Dušek*, zástupce docenta z Vysoké školy strojní v Liberci, na téma „Matematický školní film a jeho využití“. Dne 12. května 1961 pak opakoval tuto přednášku pro členy JČMF z Českých Budějovic a okolí.

V úvodu nastínil historii matematického školního filmu za šedesát let od jeho vzniku. Potom rozebral některé metodické otázky souvisící s využitím filmu při vyučování a podal přehled o průzkumu práce s filmem na školách. Kromě toho vysvětlil zajímavosti z výroby matematických filmů, jako sestavování libreta a scénáře, různé techniky grafické přípravy, snímání trikového filmu, komentář k filmu a jeho význam. Nakonec rozebral obsah, provedení i metodiku filmů předváděných jako ukázky. Byly to dva německé filmy „Určení křivky rovnic“, „Mocinná funkce“, slovenský zvukový film „Užití křivek v technice“ a české zvukové filmy „Funkce III“ a „Technické kreslení I“.

František Vejsada

Gottwaldov

Činnost pobočky pokračovala ve II. čtvrtletí 1961 těmito přednáškami:

Dne 5. dubna přednášel v Kroměříži s. *Oldřich Lepil* ze SVVŠ v Gottwaldově na téma „Poznatky o automatizaci v hodinách fyziky“. Přednášející vložil principy automatizace a zabýval se možnostmi využití poznatků o automatizaci při vyučování fyzice. Přednášky, které byly doplněny řadou pokusů, se účastnilo 24 učitelů fyziky okresu Kroměříž.

Dne 19. května uspořádala pobočka ve spolupráci s ÚDVU celodenní seminář, na němž účastníci vyslechli dvě přednášky a byli seznámeni s novými filmy pro vyučování fyzice.

S. *Karel Kuchař* z matematicko-fyzikální fakulty KU v Praze přednášel na téma „Vybrané partie z obecné teorie relativity.“ Na základě rovnosti setrvačné a gravitační hmoty vložil princip ekvivalence a jeho přímé důsledky — zakřivení světelného paprsku v gravitačním poli a zpomalení hodin, které se nacházejí v místech nižšího gravitačního potenciálu. Kromě toho se zabýval některými otázkami Einsteinova gravitačního zákona.

V druhé přednášce semináře promluvil s. *Bohdan Klímeš* na téma „Názvosloví a jednotky ve fyzice“. Nejprve vložil současný stav návrhu na úpravy terminologie ve fyzice na středních školách. Potom probral soustavné řazení jednotek a seznámil posluchače s návrhem zákona o mírách a se soustavou SI.

Dne 11. května přednášel v rámci oslav 40. výročí založení KSČ s. *František Dubčák* z pedagogického institutu v Gottwaldově na téma „Matematika a dialektický materialismus“. Vložil, v čem se liší idealistický a materialistický názor na matematiku jako vědu a jaký je vztah matematiky k ostatním vědám jednak v minulosti, jednak v současné době, kdy matematické metody pronikají do ostatních vědeckých disciplín.

Dne 24. května přednášela s. *Marta Chytilová* z Výzkumného ústavu pedagogického v Praze na téma „Problémy vyučování fyzice v 7. ročníku základní devítileté školy“.

Přednáška, kterou vyslechlo 28 odborných poradců a učitelů fyziky, byla zaměřena k výkladu pojetí vyučování fyzice na ZDŠ, k obsahu i stavbě osnov a k objasnění některých problémů při vyučování fyzice v 7. ročníku (základy fyzikálních měření; pojmy hmoty, váha, hustota v učivu 7. roč.; tlak a tlaková síla; uplatnění kinetické teorie tepla; laboratorní metody práce apod.).

Oldřich Lepil

Liberec

V pobočce JČMF v Liberci se během druhého čtvrtletí 1961 konaly dvě přednášky. Dne 17. 4. 1961 přednášel s. *Václav Alda*, docent VŠST v Liberci, na téma „Hry a strategie“ a dne 29. 5. *Václav Štěpánský*, profesor VŠB v Ostravě, na téma „Nové zobrazovací metody v nomografií.“ Přednášek se průměrně zúčastnilo 23 posluchačů.

Ve druhém čtvrtletí se konala jedna výborová schůze, na níž byly projednány otázky rozpočtu a plán činnosti pobočky na rok 1962.

Pobočka připravila po všech stránkách prázdninový kurs pro učitele škol druhého cyklu na téma „Základní pojmy kybernetiky.“ Přes to, že byly propagační materiály zaslány všem pobočkám a ÚDVU, došly pouze tři přihlášky; bylo nutno kurs odvolat. Práce v ústřední komisi JČMF pro letní kursy učitelů se za odbočku zúčastnil jednatel *V. Pecina*.

Do knihovny bylo zakoupeno 10 nových knih.

Václav Pecina

Pízeň

Dne 19. dubna 1961 uspořádala pobočka ve spolupráci s Ústavem pro další vzdělávání učitelů a výchovných pracovníků v Pízni přednášku s dr. *Emila Kašpara*, profesora matematicko-fyzikální fakulty KU v Praze, na téma „Výklad fyzikálních závislostí.“ Po přednášce, doprovázené zdařilými pokusy na vozíčkovém padostroji, diskutoval přednášející s přítomnými učiteli o některých otázkách experimentální techniky a o dílčích otázkách metodiky vyučování fyzice.

Dne 2. června 1961 přednášel v pobočce s. *Alois Černý*, pracovník Výzkumného ústavu sdělovací techniky A. S. Popova v Praze, na téma „Úvod do fyziky polovodičů“ a dne 9. června 1961 pokračoval přednáškou „Polovodiče v technické praxi“.

Na schůzi konané dne 22. června 1961 stanovil výbor pobočky zásadní směrnice pro řádné i mimořádné akce pobočky v jubilejním roce 1962 a se zřetelem na ně vypracoval rozpočet na správní rok 1962.

František Veselý

Zvolen

Dňa 19. IV. 1961 prednášal v našej pobočke s. *Václav Myslivec*, člen korešpondent ČSAPV, na tému „Použitie moderných strojov na spracovanie informácií v poľnohospodárskom a lesníckom výskume“. V prednáške popísal princípy niektorých moderných strojov na spracovanie informácií v poľnohospodárskom a lesníckom výskume používaných v SSSR, NDR, u nás i v kapitalistických štátoch a načrtol perspektívny plán zavádzania týchto strojov vo výskume u nás.

Dňa 24. IV. 1961 prednášal s. *B. Šofr* v Banskej Štiavnici na tému „Geometrické konštrukcie metódou algebraickou“.

Dňa 19. V. 1961 prednášal v našej pobočke s. *Karel Šindelář* z VŠD v Žiline na tému „Planárne body a ich zobecnenie“. V úvode prednášky definoval planárne body a ukázal metódu určenia všetkých planárnych bodov na danej ploche. Potom previedol zobecnenie planárnych bodov na hyperplanárne, hyperkonické a aplanárne a ukázal ich súvislosť s hessianom.

V dňoch 22. V. – 26. V. 1961 usporiadala naša pobočka v spolupráci so Združením drevárskych závodov v Žiline a drevárskou fakultou VŠLD vo Zvolene postgraduálny kurz zo štatistických a numericko-grafických metód a lineárneho programovania pre drevárskych inžinierov. V kurze boli prednesené prednášky:

J. Palovič, dekan DF: „Význam zavedenia štatistických a numericko-grafických metód v drevopriemysle“;

A. Hula, UK Bratislava: „Základy počtu pravdepodobnosti“;

V. Malý, KU Praha: „Náhodný výber“,
M. Josifko, KU Praha: „Analýza rozptylu“,
V. Štěpánský, VŠB Ostrava: „Základy vyrovnávacieho počtu“,
M. Harant, VŠD Žilina: „Grafické metódy početné“,
F. Jurga, VŠT Košice: „Základné nomografické metódy“,
„Nomogramy pre vzťahy medzi viacerými premennými“,
C. Palaj, VŠLD Zvolen: „Korelačný počet“,
M. Josifko: „Návody k riešeniu niektorých výskumných úloh — problém drevotriekových dosák v závode Bučina“.

V. Malý: „Návody k riešeniu niektorých výskumných úloh — regulačný problém výroby“.

J. Bílý, KU Praha: „Prehľad metód lineárneho programovania“.

65 drevárskych inžinierov, ktorí kurz absolvovali, v závere ho vysoko hodnotili ako účinnú pomoc v spleti technicko-ekonomických problémov práve dnes, pri zavádzaní nových mechanizačných prostriedkov a technologických postupov do výroby, v období rozvinutej výstavby socializmu.

Dňa 2. VI. 1961 zasadal výbor pobočky, ktorý prejednával uznesenia z porady predsedov a tajomníkov odbočiek na ÚV JČMF, konanej dňa 4. V. 1961, a zo zasadania SV JČMF, konanej dňa 1. VI. 1961, a konkretizoval ich pre našu pobočku.

Dňa 2. VI. 1961 prednášal v našej pobočke s. Bruno Budínský z ČVUT v Prahe na tému „Užitie tenzorov v diferenciálnej geometrii ploch“. V úvode prednášky zhrnul elementárnu problematiku diferenciálnej geometrie trojrozmerného euklidovského priestoru, potom zaviedol pojem vektora a tenzora plochy a na vhodných príkladoch ukázal použitie zavedených pojmov. V závere urobil stručný historický prierez diferenciálnou geometriou, ukázal niektoré smery v diferenciálnej geometrii a poukázal na literatúru.

V dňoch 26.—29. VI. 1961 na Počúvadle usporiadala naša pobočka v spolupráci so žilinskou pobočkou a stredoslovenským KVMO kurz pre žiakov — účastníkov MO, víťazov kategórie B Stredoslovenského kraja. V kurze boli prednesené prednášky:

Pavel Krěhák, PI B. Bystrica: „100 rokov JČMF a 10 rokov MO“,

Ivan Korec, UK Bratislava: „Beseda s víťazom o II. MMO“,

Tomáš Klein, VŠLD Zvolen: „O dôkaze v matematike a logické prvky v matematike“,

Karol Trnovský, SVŠ Ružomberok: „Vybrané partie zo stereometrie“,

Cyril Lenárt, VŠLD Zvolen: „Teória čísel“,

M. Kolibiar, UK Bratislava: „Vybrané partie z algebry“,

Ladislav Šteffko, SVŠ Turč. Teplice: „Vybrané partie z trigonometrie“,

František Krsek, SVŠ Zvolen: „Planimetrické konštrukcie“,

Ondrej Gábor, PI B. Bystrica: „Chyby pri riešení úloh MO — kategórie B“.

V poludňajších prestávkách účastníci kurzu mali možnosť sa kúpať v peknom jazere, jedno odpoľudnie uskutočnili výlet na Sítno a večer si urobili táborák s kultúrnym programom.

V závere účastníci kurz hodnotili ako štyri veľmi poučné a príjemne strávené dni a sľúbili, že vynaložia všetko úsilie, aby dôveru do nich vkladajú v budúcom ročníku MO v kat. A, prípadne i MMO neaklamali.

Okrem toho odbočka v spolupráci so Spoločnosťou pre šírenie politických a vedeckých poznatkov viedla v apríli cyklus prednášok z vyššej matematiky v B. Bystrici, v závere ktorého predniesli s. C. Palaj a F. Husárik 4 prednášky.

Tomáš Klein